

TELEGRAFUL ROMANU

Nr. 41. ANULU XIV.

Telegrafulu este 'de done ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu, 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru » dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu, in 26 Maiu (7 Iunie) 1866.

Eveneminte politice.

Sabiu 25 Maiu.

Din Vienn'a aflamu ca aci au sositu tramisulu din partea Romaniei Dimitrie Ghica fiulu Domnitoriului Grigoriu Ghica, ca sa esopere dela cabinetulu din Vienn'a recunoscerea Principelui Carolu. Sciri mai dincoce spunu ca acestu tramisu nu va fi primitu in modu oficialu.

Unu corespondentu din Vienn'a a lui Zkft scrie in privintia congressului, ca diu'a deschiderei inca nu se scie, dara ca puterile voru fi reprezentate prin ministrii loru de esterne ca prin cei d'antaiu plenipotentiatii; plenipotentiatii de alu doilea rangulu voru fi tramisii (ambasadorii) la curtea din Parisu. Deca propositiunile voru fi de natura de a nu pute fi primite, atunci ministrulu Mensdorff nu va petrece tempu indelungatu in cetatea dela Seine (Sequan'a). — Din Vienn'a se mai scrie la „Börsen Halle“, ca Russi'a va sprigin' pe Austri'a la congressu, pentru ca sa se respinga cestiunea Venetiei. Totu aci se spune, ca aru esistá urme reale de o apropiare intre Austri'a si Prussi'a. Acesta apropiare se ascrie influintei russesci, din cauza ca Russi'a nu se póte imprentin' nici decum cu politic'a cea de mape a lui Napoleonu.

Din Florenti'a se scrie: Pana la finea lui Maiu sta Itali'a la Po cu 350,000 feciori, 400 tunuri. La aceste se mai adaugu 10 regimente de voluntari, fia-care regimentu constatoriu din doue bataliuni va sa dica cam din 1460 feciori. Garibaldi nu au concesu formarea unei legiuni de studenti. Din aceasi scire se vede ca actiunea lui Garibaldi e indreptata asupr'a Tirolului italianu si asupr'a Dalmatiei si ca o parte din armat'a regulata va ave sa observe cele patru fortaretie si alt'a va intrá in Veneti'a.

Toti voluntarii se oblega pre unu anu. Intre oficeri se afla toti membrii parlamentului de etate mai tinera, precum Corte, Nicotera, Fabrizi, Cairoli, Guerzoni si Guastalla. Vine treba la bataia, atunci Garibaldi va ave la dispositiune 30 de regimente, asiá dara cam la 50,000. Mobilizarea de 50 bataliune de garda natiunala se efeptu' forte in graba. Fia-care bataliune consta din 600 de barbati; alte 10 bataliuni stau gat'a de a plecá in totu momentulu. Pentru armat'a regulata suntu bataliunile a 5-lea pana la finea lui Iunie gat'a. Gazet'a di Milano spune ca mai multe vapore ale societátiloru private s'a armatu. Fia-care vaporu pórtá doue tunuri. Matrosi comerciali se punu sub comand'a de oficeri marinari. Numerulu celor fugiti din Rom'a spre a se inolá intre voluntarii Garibaldiani sa fia 200.—

Despre tratatulu inchiaiatu intre Itali'a si Prussi'a are „A. Z.“ urmatorele detaiuri: In jumetatea cea d'antaiu a lunei lui Martiu merse generalulu Govone la Berlinu si indata intrara dimpreuna cu tramisulu italianu Barral in negociári cu contele de Bismarck. Negociáriile aceste dusera mai intáin la punctuatiunile, cari pre la finea lui Martiu se preschimbara in unu tratatu formalu. Pre la mijloculu lui Aprile s'a schimbatu formalu documente de ratificatiune intre Berlinu si Florenti'a subsemnate de regele Wilhelmu (Prussiei) si V. Emanuelu (Italiei). In tratatulu acest'a se oblega Itali'a, la casu candu intre Austri'a si Prussi'a aru erumpe resboiulu in restempu de trei luni, a pasi activu pentru Prussi'a contra Austriei, fara de a se trage in consideratiune cine au inceputu resboiulu. Unu astfelu de obligamentu reciprocu nu ia si Prussi'a asuprasi, ei ea au recunoscutu numai verbalu obligamentulu ei moralu, deca Itali'a va fi atacata de cátra Austri'a. Se oblega in sa ambe statele a purtá resboiulu pana candu pacea va fi primita de ambe partile si a nu inchieia aliatii pace unulu inainte de celalaltu. Scopulu resboiului este de a castigá pentru Itali'a Veneti'a, pentru Prussi'a unu altu teritoriu din celu austriacu carele sa corespunda Venetiei (territoire Autrichien equivalent au territoire dela Vénétie). Tratatu se incepe cu urmatorele cuvinte: Pour assurer la paix de l'Europe (pentru asigurarea pácei europene). — Dupa sciri mai noue Generalulu Govone iara e la Berlinu. Lumea crede ca e pentru prelungirea tratatului. — Dupa sciri telegrafice se vede ca Gen. Govone in adeveru este insarcinatu cu atare missiune.

Memorial diplomatique asigura ca regele Prussiei nu au vrutu

sa subscrie tratatulu. Acumu totu dupa memorial aflamu ca in intiesulu tratatului de mai susu s'a incheiatu unu protocolu subscrisu de Bismarck si gen. Govone. Obligamentele acestui protocolu se estindu pe alte trei luni.

Sciri dela 1 Iunie din Parisu incunoscintieza, ca Lordu Clarendon, principele Gortschakoff, contele de Bismarck si generalu Lamarmora au dechiaratu oficialu, ca voru sosi cátu mai curendu la deschiderea conferintiei. Se latise faim'a despre unu program de congressu din partea Austriei. Memorial diplomatique deminte acesta scire si dechiará totu programulu de apocrifu.

Cu o di mai nainte de datulu mai susu au sositu la Parisu lordulu Grannville, dupa cum se spune, cu o epistola din partea reginei englese, cátra imperatés'a francesa. Cea dintaiu róga pre cesta din urma a se sili din tote puterile pentru sustinerea pácei.— Mai interesantu este ceea ce aduce „Presse“ din Parisu:

In 25 Maiu fu primitu lordulu Cowley in audientia la imperatulu Napoleonu in presentia ministrului Drouyn. Tramisulu englesu produse o depesia ce tocma o primise dela lordulu Clarendon, in carea regin'a Victori'a, cu privire la cris'a sub a carei greutate aru trebui sa cada si Angli'a se róga de imperatulu sa impedece cátu se va putea resboiulu. Imperatulu se dice ca au respunsu cu voce cam iritata in modulu urmatoriu:

„Dle tramisu! Candu la anulu 1859 eram decisu a merge intr'ajutoriulu Italiei cu sincer'a tendintia de a regulá afacerile aceste la nordu pedepinu, mi dechiará Angli'a, ca nu are nici unu omu si nici unu penny pentru libertatea Italiei, si Angli'a fu carea prin apropiarea ei de Prussi'a me sili a sta in mijloculu drumului si a lasá opulu celu mare neterminatu. Candu eu la inceputulu resboiulu danesu in an. 1864, amu prevediutu incurcaturile cele mari cari se potu desfasura din acestu resboiu si amu propusu unu congressu, atunci inca fu Angli'a (c'etait encore l'Angleterre) care s'a opusu cu resolutiune propunerei mele si care si-a datu tote silintiele de a nu lasá ca cert'a sa se deslege in unu modu pacinicu. Acum iara e Angli'a carea standu sub o cascada de fallimente cere pacea. Si eu ceru pacea. Asigura Dta pre cabinetulu reginei Dtale ca sum gat'a a face totu ce se póte spre a incungiurá resboiulu, dara dupa ce ocaziunile cele mai bune de a obli neintielegerile s'a luatú usioru séu s'au stricatu inadinsu si contrarietátile s'a facutu asiá de mari, eu nu mai potú luá asuprami responsabilitatea de cursulu evenemintelor.“

„Patrie“ din Parisu spune, ca deca congressulu nu va ave resultatulu ce se astepta dela elu, atunci imperatulu Napoleonu va pasi inaintea corpuriloru lui legiutore si va cere mijlocele de lipsa, bani, pentrucá cu cei 600,000 de ostasi se faca ordine in Europ'a. Presse din Parisu se pare a intari intr'atát'a cele de mai susu pentrucá ins'a vorbesce de o prelungire a sesiunei a corpuriloru legiutore pana dupa congressu. Tendintia imperatului o esplica toti, nu póte fi alta, decátu sa aiba corpurile legiutore in giurulu seu cá deca aru cere lips'a sa i voteze ajutore de bani.

Conferintia principatoru dunarene astepta notificatiunea oficiala a suirei lui Carolu pe tronulu Romaniei.—

Respunsulu Austriei datu in urm'a invitarei ce i s'a facutu de cátra puterile neutrale e cam de cuprinsulu: ca Austri'a primesca invitarea cu acea conditiune, ca la conferintie nu voru veni inainte nici unu feliu de combinatiuni, prin cari vre-un'a din puterile invitate sa si largesca séu strimtozeze teritoriulu. Se dice ca respunsulu acest'a nu au facutu sensatione buna in Parisu. De alta parte se dice ca in urm'a acestui respunsu nici ca se voru poté aduna conferintiele. Sa punemu totu aici si scirea, ca deca conferintiele voru fi fara de resultat, atunci Ministrulu Drouyn inca ese din ministeriu si loculu lui va sa-lu ocupe Walevsky

Din Parisu se scrie la „A. Z.“ Pre cátu ne este enoscutu are regimulu (din Parisu) sciri, ca flot'a italiana va incepe resboiulu in 5 Iunie, aniversaria dela Magenta. Si cercurile diplomatice suntu instruite despre acest'a si au convingerea ca acest'a nu se intempla fara de scirea Franciei, intogm'a cá si la Castelfidardo, unde imperatulu Napoleonu le dede Italianiloru voia de a invasiuna prin cuvintele: faites vite (faceti iute).

Din Prussia aflăm ca de nou se facu dechiarări ca armările suntu numai defensive și ca Prussia e gata a reduce armările se la stare de pace, deca federatiunea germana va mijloci că și armările Austriei și ale Saxoniei să se reduca la starea de pace. Deca federatiunea nu va puté sa mijlocésca acést'a, séu deca membrii federatiunei se voru opune reformei federatiunei proiectate de Prussia, atunci acést'a nu pôte sa traga alta consecintia decâtu ca federatiunea în form'a ei presenta nu mai pôte coresponde chiamarei se și asiá ca ea (Prussia) nu va gresi, deca convingerea acést'a a ei va servi de bazea decisiuniloru ei mai departe.

Unu telegramu din Berlinu dela 2 Iuniu ne anuntia ca o fóia oficiósa din Berlinu N. A. Ztg. vede in dechiaratiunea Austriei de a convocá staturile din Holstein in dieta, o provocare a resboiului din partea Austriei. Mai departe dice acea fóia, ca convocarea e o rumpere de tratate și o vatemare a drepturilor de suveranitate ale Prussiei, pentruca prin acést'a se vatama referintiele de suposu in cari se afla ducatul Holstein fatia cu Prussia in urm'a tratatelor. Prussia asiá dara se va vedé necesitata a pasi cu energia in contr'a acestoru mesuri. —

Dupa Schlesische Ztg. se aude din Vienn'a ca suntu semne in urm'a cărora se pôte deduce ca cestiunea italiana se silescu diplomati a o strapune in orientu și de aceea vorbele cele multe despre compensatiuni in resaritu. In Constantinopole s'au simtitu ce-va de unu asemenea planu și de aceea pórt'a se vede necesitata a se alipi cátu mai tare de Austria. Din aceste se esplica apoi mai departe aparerea corabiilor resbelice turcesci in marea adriatica. —

Din Constantinopole se scrie: ca ministrulu de resboiu Abdul Kerim pasi'a a fostu plecatu la Varn'a și Siuml'a spre a inspectiuná corpulu de 40,000 ce aveau sa intre in Romani'a; fu in sa rechiamatu și au si sositu, iara in Constantinopolea. Alte sciri ne spunu ca Turci'a in adeveru erá determinata a intrá cu trupe in Romani'a, dara la amenintierea ce-i veni dela Parisu: ca intrarea acést'a aru puté sa devina fatala pentru Turci'a insasi, s'a revocatu tóte mesurile de intrare și s'a inoitu la asteptarea rezultatului conferintieloru.

Despre Romani'a spunu diuarele vieneze ca liniscea inca nu e cu totu restatorita. Mai departe ca „diplomati'a conservativa“ polecesce pre Domnitoriulu celu nou de siefu alu revolutiunei (?).

„Presse“ dupa ce face cunoscuta ca Domnitoriulu celu de acum din Romani'a au fostu in armat'a austriaca și ca la 1859 fú decoratu cu crucea pentru merite militare, asigura ca elu face tóte incercările de a convinge pre reprezentantele austriacu din Bucuresci despre datorint'a sea de a intrá in referintie amicabile cu Austria. „Viitoriulu, dice acea fóia, ne va aretá cátu de serióse suntu simpatiele lui Carolu I cátra Austria.“

Revista diuaristica.

Despre „asimiliatiunea pártiloru transilvane“ din „P. N.“, din care citarăm si noi ce-va din „Zkft“ in nrulu trecut, scrie „Pestbudinske vedomosti“: E fórté caracteristicu ca „P. N.“ nici nu vrea sa mai scie de unu mare principatu alu Transilvaniei, ci numai de párti ale Transilvaniei. Art. VII alu legiloru din 1848 asigura marelui principatu institutiunile si libertátile se; „P. N.“ in sa contopesce simplu Transilvani'a in Ungari'a „P. N.“ remane mai departe detoriu cu respunsulu pentru ce nu pôte si unu regimu dicasterialu sa fia respunsabilu cá si unu ministeriu. Deca „P. N.“ pledéza pentru denumirea oficialiloru prin ministeriu atunci se vede, ca liberalii magiari nu voru sa fia autonomia municipala, care numai prin oficiali alesi pôte fi asigurata, ci voru burocratizarea administratiunei intregi. Din punctulu nostru de vedere este totu un'a, deca avemu bucrati in fracu si cilindru ori atila si calpacu si cu pinteni, singura deosebire ce se afla intre acesti'a e ca cei din urma cá servitori ai elementulu magiaru, voru magiarisá mai tare, de cumu au germanisatu cei diantáiu sub Bach.“

„Pozor“ vorbindu despre referintiele între Croati'a și Ungari'a dice: Aceste dóue tieri suntu avisate prin pusetiunea loru geografica si prin interesele loru economice si politice, la spriginulu imprumiatu. Totusi trebuie sa recunóscemu cu sinceritate, ca aducerea aminte de trecutul, care l'amu avutu traindu in comunitate cu Ungari'a, nu ne îndemna la o uniune cu acést'a, mai alesu candu numai trecutul e momentulu decisivu in acésta afacere. Trecutul ne este sântu, viitoriulu natiunei nóstre in sa si mai sântu. Indata ce vomu veni la convingerea, ca viitoriulu nostru nu este asediatu pre base sigure, deca nu vomu parasí calea trecutulu, vomu dá sfatu natiunei croate, de a pasi pre o cale cu totul noua. Indata ce amu vedé, ca o legatura cu Ungari'a nu aru fi natiunei nóstre de folosu, amu fi noi cei diantáiu cari amu desfatui natiunei uniunea. Si la noi au trecut u tempulu amorului platoniu in politica, in a cáru locu au pasitu ratiunea si calcularea. Noi pledám cu deosebire pentru uniunea între regatulu triunitu și Ungari'a din cauza: ca Austria precátu remane in óresi care legaturi cu Germani'a va intrebuintá germanismulu ca unu mijlocu periculosu pentru slavi, romani si magiari. Acésta precumpanire ne face dispusi pentru o uniune cu Ungari'a

cu atáta mai tare, incátu suntu convinsi, ca deputatiunea nóstra regnicolara si atuncea nu va lasá din mána firulu unei impecári între Ungari'a și Croati'a, candu s'aru aretá pericolulu de a se rumpe. Croatii voru documentá ca nu e vin'a loru deca dóue popóre constitutiionale nu s'au potutu intielege. — Cele dóue cause, ce aru puté duce la o rumpere a pertractáriloru între Pest'a și Agri'a, aru fi pretensiunile din partea magiariiloru, care aru atinge integritatea teritoriala si autonomi'a regatulu triunitu. De-si scimu bine ca in discussiunile deputatiunei regnicolare ungaro-croate nu s'a facutu amintire deadreptulu despre Fiume, nu ne indoimu, ca o singura asemenea pretensiune aru fi in stare de a nimici ori ce intielegere. Autonomi'a regatulu triunitu statorita in art. croatu 42 din 1861, noi o scimu acést'a prea bine, nu e punctu de cértá între deputatiunea regnicolara ungaro-croata. Noi dorimu din anima o uniune cu Ungari'a; dara acesteia in sa trebuie sa-i jaca la anima a-si conserva in noi unu sotiu prea credinciosu. Deca in sa impacarea între Pest'a și Agri'a nu se pôte realisá, noi croatii nu desperám.

In unu altu numeru vine „Pozor“ asupr'a pertractáriloru deputatiunei regnicolare din Pest'a si dice, ca deca Fiume este pétr'a de scandela între Ungari'a și Croati'a atunci de impacare nu mai pôte fi vorba. Referintiele Fiumei dela 1848 suntu referintie de usurpatione, iara dreptulu de posesiune alu litoralului intregu este alu croatiloru. Simpatiele Fiumeniloru pentru Ungari'a nu suntu alta dupa acelu diuariu, decâtu nisuinti'a italianismulu de a predomni croatismulu (slavismulu).

Cu privire la politic'a din afara reproducemu dupa „Románulu“ din diuariulu „Des Débats“ dela 24 Maiu:

„Depesia dela Bucuresci anuntia ca principele de Hohenzollern a intratu eri in capitala in mijloculu unui mare entusiasmu, si ca dupa ce a asistatu la Te Deum cantatu in Catedrale, a mersu in adunarea legislativa unde a facutu juramentulu si a pronuntiatu unu discursu in frantiozesce, fórté aplaudatu. Adunarea a votatu in unanimitate indegenatulu principelui Carolu-Antoniulu de Hohenzollern, tatalu noului domnu; dar depesia nu ne spune deca acestu votu s'a datu inainte de venirea acestui din urma, s'au deca s'a emisu in aceea si dinta in care acést'a a venit sa faca juramentulu. Ori cumu aru fi, conditiunile cerute de art. 13 alu conventiunei se gasescu astufelu indeplinite intr'unu modu pôte camu iudaicu; casulu in care indigenatulu s'aru conferi unui strainu pentru alu face eligibile n'au fostu prevediutu de conventiune, si prin urmare romani suntu in dreptulu lor. Printr'o asemene subtilitate acum'a diece ani ei ajunsera a realisá unirea moldo-romána, si pentru a dóu'a óra li se intempla sa se intréca in finetia cu diplomati'a si sa o bata cu propriile se se arme pe propriulu seu terimu.“

In ce privesce o intervenire in Romani'a, „Des Débats“ contine urmatórele renduri:

„Diplomatiu muscali trecu de fórté dibaci in artea de a amági lumea, si politiciu turcesci suntu capabili se oferésca eterniloru sei inimi chieile capitalei loru pe o tava de argintu, crediendu ca facu o fapta maiéstra si ca astufelu urméza cestiunea Orientului. Ea aru fi in adeveru curmata si Alah va fi voit'o; dar numai vointi'a lui Alah nu este in stare singura sa reguleze afacerile din acésta lume, se mai afla si vointi'a Franciei, care trebuie tinuta in séma. Si este in interesulu Franciei cá Principatele sa formeze unu statu unitu, solidu si independinte, si pentru acést'a Franci'a in Conferintie n'au fostu contraria alegerei unui principe strainu. Alte puteri cari au asemene multe cuvinte cá sa opue o bariera cotropiriloru Rusiei, s'au pronuntiatu in acelasi sensu, si printre aceste puteri aru fi trebuitu sa se gasesca chiaru Pórt'a, care pare ca se complace a se afundá din nou in prapasti'a din care amu scos'o noi intái'a óra. Dar nu este vorba de ea in acestu momentu, nu ne atingu destinatele ei, dar acelea ale unui poporu a cárei independinti'a importa ecuilibrulu europénu, care lupta cu curagiu pentru a o conservá, si pe care nu putemu sa o lasám in voi'a ambitiunei muscalesci, fára sa periclamu interesele nóstre si sa facemu sa se slabésca influinti'a nóstra. La St. Petersburg se pôte crede, ca multiamita complicatiuniloru actuali, a venit momentulu sa recástige terimulu perdutu, acum'a diece ani. Dar Franci'a si Engliter'a trebuiu voru ele óre sa permitia cá rezultatele politice ale resbelulu din Crimea sa fia puse din nou astadi in cestiune si intr'unu modu atátu de neasteptatu?“

Dela diet'a Ungariei.

In 30 Maiu s'a tinutu si dinta plenara sub presiedinti'a dlui Szentiványi. Dupa cetirea si verificarea protocolulu din si dinta din urma impartásiesce presiedintele mai multe suplici intrate. Dreptu caracteristica sa amintimu si noi aici de unele din acestea. Unu patriotu asterne o petitiune in lucruri de ereditate (mostenire); altulu cere sa i se dea voia sa venda beuturi spirituóse, altulu urgeza regularea vendiárei de sare, vine apoi inainte o cerere la unu procesu pentru cártile funduarie alta a unui vienesu carele se róga a i se concedo sa fia de fatia la pertractarea finala a procesulu seu; mai multe comune petitiunéza a se incorporá la comitatulu Mar-

muresiului; vine înainte o cerere in afaceri urbariale; unu invatatoriu din dieces'a Fünfkirchen se róga cá sa se elibere de a propune si obiecte religiozari in scóla, indetorandu-se cu aceste preotii si capelanii, pentru cá tempulu cástigatu in urm'a acestei eliberári sa-lu póta intrebuintia pentru alte obiecte de propunere; mai multe comune petitionéza in afacerea drumului de feru Alföld=fiumanu.

Dupa tóte acestea vine o hárthia din partea comitetului centralu din comitatulu Vasiu, indreptata cátra dieta, prin carea face cestei din urma cunoscutu, ca comitetulu centralu nu au pututu alege din nou altu deputatu in loculu respinsului Babarczy, din cauza ca oficialii carii au pressionatu alegerile cele d'antáiu suntu si acumu acolo si ca acesti'a nu suntu constitutionali (pentruca nu suntu alesi). Totu odata arata ca comitetulu centralu s'a rugatu de in. reg. Locutiintia sa delature mai nainte pedeca cea neconstitutivna si apoi sa póta pasi la alegere. — Presedintele anuntia dupa cetirea hárthiei mentionate o alta hárthia asternuta prin membrulu dietei contele Apponyi din partea a 140 alegatori. Acesti'a se róga a li se mijloci putinti'a de a alege unu deputatu, pentrucá sa nu remana nerepresentati in dieta. Stang'a i se pare ca acum ia venit u apa pe móra si se apuca cu impetuositate de lupta contr'a oficialilor neconstitutionali si prin urmare dupa dens'a nelegati.

Deák ia cuventulu, ceea ce nu e obiceiulu lui la verificári séu alte de felulu acest'a, si in o cuventare mai lunga desvólta ca comitetulu centralu nu e chiamatu de a invetiá pre dieta despre datorie si competintie se; comitetulu centralu are sa caute cá sa nu se intemple ilegalitati sub decursulu alegerii. Si apoi de a judeca déca s'a observatu acele séu nu s'a observatu acést'a e lucrulu dietei si nu alu comitetului centralu; propune: sa se indrumeze comitetulu centralu a urmá in intiesulu legiloru ce suntu in vigóre. Propunerea se primesce cu adaugerea (la cererea lui Apponyi) „numai decátu“ inainte de cuvintele: „in intiesulu legiloru. . .“

Dupa acestea referéza Ios. Hosszu asupr'a alegerii deputatului Ioan Boér si a deputatului Elia Macelariu; — fára desbateré se verifica. — Paulu Királyi referéza asupr'a unui gravamine contra alegerii lui Dr. Carolu Siklossy. — Anuntia mai departe presedintele intrarea acreditiveloru deputatiloru Fried. Wagner, Ios. Gull, Baronu Vay si Koller. — Comitetulu uniunii tranne avea sa se adune sambata in palatu museului spre a se constitui. —

In 1 Iunie n. presediú in siedintia plenara a casei deputatiloru, cá si in cea din 30 Maiu, Szentiványi. Indata la verificarea protocolulu din siedinti'a trecuta ia cuventulu Ghiczy in contra stitísárei conclusului adusu asupr'a hárthiei comitetului centralu din comitatulu Eisenburg (Vasiu), in urm'a cárui se primesce formularea notariului Vilh. Tóth.

Deputatulu Em. Csengery revine asupr'a purtárei oficialiloru cu ocaziunea alegeriloru si pretinde dela autoritatile regimului sa fia nu numai in comitatulu mentionatu, dar si in alte párti, cu bagare de séma, ca se nu se mai faca influintiári.

Dupa acést'a se aduce la cunoscinti'a casei mai multe petitiuni intrate, cari se indrépta la comisiunile respective.

Vinu in fine la verificatiune alegerile deputatiloru Georgiu Vay si Antoniu Koller, care se verifica fára de desbateré pre lángha conditiunea terminului de reclamatiune de 30 de zile; deputatulu Ioan Karacsony (din Elisabetopole) se verifica definitiv fára de nici o desbateré.

Din caus'a reclamáriloru facute contra alegerii deputatiloru Sighisórei Fried. Wagner si Ios. Gull se ordina cercetare asupr'a decursului alegerii. De Comisariu este propusu din partea Comitetului de verificare deputatulu cerculu Besztercze Lányá din comitatulu Neusohl, Schemnitzer; la propunerea lui Szentkirályi se tramite ca comisariu cercetatoriu deput. Emilu Trauschenfels.

Contele Ed. Károlyi dimpreuna cu alti 10 membri facu propunerea ca sa se prefaca siedinti'a publica in privata spre a se consultá cumu aru fi de a ajutá tierii, cá in urm'a frigului din Maiu sa nu cada iara in lipsa, ceea ce se primesce si se pune in lucrare numai decátu. —

Despre comisiuni aflámu ca suntu mai active (?) cea mai tárdia dintre tóte se pare a fi cea a uniunii, si iara cea mai activa a instituteloru publice.

Deputatii ardeleni: consil. de curte Zimmermannu, Mauritiu Konrad si Wilhelm Melas au luat parte pentru întâi'a óra la siedintiele publice in siedinti'a din 1 Iunie. Zimmermannu siede lángha coleg'a seu dela Sabiiu in stáng'a, ceialalti doi in centru. —

Circularulu Dlui Ministru secretariu de Statu la Departamentulu Instructiunii Publice si alu Culteloru din Romani'a.

Cátra dnii Primari ai Comuneloru urbane.

Domnule Primariu!

Unu anu a trecut dela punerea in aplicare a legii scolare si prin urmare a obligativitátei instructiunii publice, si dupa tóte indemnurile, apelurile si rugamintele ce ministeriulu instructiunii publice a adresatu domniloru primari de comune urbane, suntu si-

litu se constatu, cu durere, ca, in marea majoritate a domniei loru acele apeluri si rugaminte, n'au aflatu eco cátu de slabu. Nu l'a aflatu, cáci altfelu nu-mi póta esplicá nepasarea unor'a domni primari pentru scoli in genere si in specialu pentru aplicarea dispositioniloru dela Cap. II din legea instructiunii. Comunele rurale lipsite fiindu, din nefericire, cele mai multe de scoli, eu n'amu pututu cere primariloru loru aplicarea obligativitátei instructiunii primare. Dara la comunele urbane scoli primari suntu; in unele orasie chiaru suntu cáte mai multe. Acolo celu putinu eramu in dreptu de a vedé pe Dnii primari aplicandu cu patriotismu, cu zelu si cu totu tactulu ce trebuie sa aiba in lucrári, salutarele dispositioni ale obligativitátei. Amu asceptatu. . . . Dara inca suntu in asceptare! . . . Abia la dóue trei orasie de s'au facutu listele de copii in versta de scóla (Art. 40) si nu me insielu sustinendu ca nici in acele orasie unde asemenea liste s'au facutu, ele nu s'au publicatu si nici au servitu, cum trebuia, pentru aplicarea obligativitátei. Asemenea nepasare, uitare de datoria, pe cátu tempu, domnule primariu, aru fi in daun'a individeloru, totu a-si putea se n'o semnalesu, scusandu-o cumu sciu ca unii din Dvóstra voru cercá a face, pe cutare si cutare cuventu. . . . Dara candu, cum dvóstra sciti bine, cu asemeni uitare de datoria se aduce prejuditiu Romaniei, mai multa inca: romanismului, intregii natiuni, atunci, dvóstra insive intielegeti, cu cáta amaraciune si parere de reu trebuie s'o constatámu!

Facu, Dle primariu, cu Dta in acésta regretabila uitare de datoria, partea nestabilitátei, a evenimenteloru, a neajunsuriloru de totu felulu ce au lovit u tier'a nóstra si in deosebi si comun'a dtale, déca nu remanu mai putinu convinsu, ca ce-va totu se putea face pentru instructiunea publica primara, se póte chiaru ca acelu ce va sase fi realizatu si eu se nu-lu cunosc. In acestu casu asceptu cu nerabdare adresa dle prin care sa-mi impartasiesci mai bucurátore sciri de cátu amu primitu si primescu de pe la agentii mei directi, in asta privintia.

In totu casulu, domnule primariu, acum ca stabilitatea ni-a revenitu cu suirea pe tron u alesului Romániloru Mari'a Sea Carolu I, acum ca tóte ni se presenta sub cele mai favorabile augurii, Dta, mi place a crede, vei face, vei lucrá astfelu cá scólele ce suntu incredintiate de legea priveghierei si ingrigirii dtale sa intre indata pe calea unde aru fi trebuitu sa le aflámu dejá, se primésca mai alesu, prin intielépt'a si totu odata energie'a aplicare a obligativitátei, se primésca tóta importantia ce li se cade si sa ajunga a realizá educatiunea intregii generatiuni pre care legea o obliga a veni la ele, sa se impartasiesca de binefaceri culturale mintei si ale inobilirei animei.

Mai amu eu óre nevoie se aratu patriotismulu dvóstre, dle primariu, ce aveti de fácutu in acestu respectu? legea este lamurita si cerintiele ei nu suntu de felu imposibile, nerealisabile la comunele urbane celu putinu. Bine-voiti dara, dle primariu, a ve purtá atentiunea cea mai zelósa si mai de iubire asupr'a Capit. II din legea instructiunii. In vedere cu acestu capitolu eu asceptu cá sa vedu inaintate de dvóstra indata urmatórele lucrári:

- 1). Formarea listeloru de baietii si fetele cari, cu inceputulu anului viitoriu scolaru 1866—67, voru fi implinitu optu ani.
- 2). Formarea de consiliulu comunalu a listei de acei copii si copile cari suntu dispensati de scóla, dupa art. 35 din lege.
- 3). Publicarea prin placarde, prin foi publice, prin batere de darabana a dispositioniloru Art. 31, 33, 34, 35 si 37.
- 4). Publicarea prin statoristii de corporatiuni a dispositiunii dela Art. 37.
- 5). Comunicarea pâna la 1-iu Iuliu celu multu la ministeriu a cifrei de copii si de copile, cari, dupa lege, voru avea a frecuentá scólele din nou 1866—67, spre a putea eu din tempu luá dispositiuni in vedere cu acele cifre, dupa Art. 46 si Art. . . . din lege.

In acésta cestiune sacra si vitala me adresediú cátra DVóstra prin foi'a publica, pentru cá natiunea intréga sa ne póta vedea pe toti si cunósce astufeliu cumu fia-care ne vomu implini datoriile.

Adestandu dreptu respunsu dela DVóstra, rezultatele la aceste lucrári, ve rogu, dle primariu, sa primiti incredintiarea osebitei mele consideratiuni.

Ministru, C. A. Rosetti.

Nr. 3,929, Maiu 14.

Principatele române unite.

Respunsulu Principelui Carolu I la depes'a de felicitare, ce ia adresatu orasiulu Iasi.

„Iasieniloru! Amu primitu cu bucuria si placere sentimentele de simpatie ce orasiulu Iasi mi-a esprimatu cu atât'a caldura, chiaru mai nainte de a fi pusu piciorulu pe pamentulu Romaniei. Fericitu de a fi in fine in tier'a care mi-a incredintiatu totu viitorulu ei, cea întâiu si mai scumpa a mea ingrijire va fi, a redá acestui orasiu, care a facutu atátea sacrificii pentru realizarea unitárei, tóte drepturile ce i se cuvinu cá la a dóu'a capítala a tierii.

„Pe de alta parte remanu deplinu convinsu, ca orasiulu Iasi, si cu densulu tóta Moldov'a, va contribui din tóte puterile si

„neclintitu, in viitoriu, ca si in trecutu, la infflorirea si splendorea Statului romanu.

„In curendu voiu indeplini dorinti'a inimei mele si voiu pute esprima singuru orasiului Iasi multiamirea mea pentru sentimentele si devotamentulu seu patrioticu.“ Carolu I.

Pres. Consiliului de ministri L. Catargiu.

Cetimu in „Monitoriuu Oficiale“:

Program'a nouului Ministeru.

Fara sa fi urmatu vre-o diferentia de opiniune intre persoanele cari, in numeru de diece, compuneau guvernulu provisoriu si ministeriuu dela 11 Februaru; in urm'a suirei pe tronu a Mariei Sele Principelui Domnitoriu, dupa o impreuna consfatuire si o intielegere urmata intre acele persoane, Mari'a Sea a binevoitu a ne chiama la ministeriu.

Guvernulu remaindu dara mai totu acel'a, eu va lucra pentru a asigura drepturile nostre si pentru a sustine pe alesulu nostru Carolu I. Avemu deplina convingere ca, pentru a ajunge la acestu tielu, natiunea intriga strinsu unita nu va crutiá nici unu sacrificiu.

In privirea trebeloru esteriori, cunoascemu positiunea intereseloru nostre; nu suntemu ostili nimenui, si de aceea ne vomu sili a intretine relatiunile cele mai bune pe taramulu drepturiloru nostre. Pe acestu taramu vomu cauta a capata tota solitudinea Inaltei Porti si a puteriloru garanti.

Desvoltarea si intarirea libertatiloru publice si a guvernului constitutiunale va fi obiectulu silintieloru nostre celoru mai sincere, si speramu, ca vomu ave totu concursulu dvostre intru indeplinirea misiunii nostre.

Presedintele Consiliului Lascaru Catargiu, Ioann Bratianu, Ioann Cantacuzinu, Petru Mavrogheni, Constantinu Al. Rosetti, Ioann Ghic'a, Dimitrie Sturza.

Iasi. Bucuri'a produsa prin scirile despre sosirea Principelui alesu a fostu generale si in Iasi. Cete de omeni se plimbau pe strade felicitandu-se si strigandu: sa traiasca unirea! sa traiasca Carolu I! — Strigate multu asteptate, neaudite inca pe stradele acestui orasiu, dar cari atitara unu entusiasmu crescendu din minutu in minutu.

Ser'a o iluminatiune, pe catu splendida pe atatu spontanea a manifestatu sinceritatea si generalitatea simtieminteloru de bucuria. Intre edificie publicu s'a distinsu pe langa Palatulu administrativu, mai alesu Universitatea, care din mii de flacari arata Iasieniloru loculu, de unde prin Rectorulu si o mare parte a profesoriloru ei si prin Presedintele fostulu Clubu nationalu V. Pogoru s'a sustinutu onorea inteligintiei din Iasi, s'a sustinutu unirea si Principele strainu. Apoi curtea Treierarchiloru cu focurile bengalice tricolore ce o iluminau de pe balconulu locuintei dlui Maiorescu, Gimnasiulu din Sararie, Banc'a cu frumocele sele balone, dintre casele private mai alesu acele ale dlui A. Balasiu etc. etc. Pretutindeni spuneau luminile unde au fostu acei barbati care inainte de succesulu ffacticu au avutu tarie si o inteligenta incredere in viitorulu Romaniei. (Vocea nationala).

Varietati.

* Din Nasedu se telegrafa la „W. Ztg.“: „In Fati'a instrimtorariloru in cari se afla statulu au decisu unanimu oficierii, oficialii, preotii, invetiatorii etc. districtulu Nasedulu, pe langa tota scumpetea ce domnesce in acelu tinutu, a-si oferit pentru tempulu resboiului procentele din lefile loru. Luni (4 Iuniu) se va tine o adunare a Comitetulu districtualu pentru asemenea scopuri.

* O lege din 25 Maiu ordiná edarea de note a 10 xr. v. a. ca mijlocu de a incuigiura lipsele de bani merunti, simtite in comerциulu micu. Aceste note nu esise din cursu, ci fura pana aci numai tiermurite la sum'a de 4 milioane fl. v. a. In urm'a lezei amintite se va redica sum'a loru la 12 milioane fl. val. austr.

* In Lombardo-Venetia s'a scrisu unu imprumutu silitu de 12 milioane, a carui platiri suntu de a se face in siese rate egale. Pentru provincie Veneti'a, Vicenza, Belluno se incepu platirile cu finea lui Iuliu, pentru celelalte cu finea lui Iuniu 1866. Platirile au de a urma in argintu ori in auru.

* Pentru agricultori. „S. Z. f. H. u. G.“ scrie: „Dela unu economu espartu aflamu urmatoriulu mijlocu pentru inaintarea desvoltarei semintieloru, care aru fi de a se observa acum candu in multe parti in urm'a frigului va fi de lipsa a se semana cucuruzulu a dou'a ora. In patru cupe de apa sa se puna unu puntu de salmiacu, ce se afla estinu in ori ce speceria. In apa acest'a de salmiacu apoi sa se puna seminti'a si sa stea 24 ore, dupa acestu tempu sa se ia si sa se puna in mustu de gunoiu alte 48 de ore si apoi sa se semene. Resultatulu nu va intardia a plati ostenele semenatoriului.“

Din Keresd se scrie la K. K. ca la ocaziunea plecarei contelui Gabr. Bethlen la Vienn'a spre a primi postulu la care fu chiamatu, — junimea sasasca, desu de diminatia se presenta calare in vestminte serbatoresci si purtandu flamuri bisericesci si treicolore (unguresci?), in curtea contelui. La suirea contelui in

trasura au resunatu trei „eljen“ si dupa aceea in rendu militaruu s'a pusu inaintea trasurei si intre eljenuri neintrerupte la petrecutu unu milu si jumetate. Aici intre urari, eljenuri si intre puscaturu se despartira de dlu conte, postindu-i cestui din urma norocu in oficiulu celu inaltu. Intorcendu-se acasa au serbatu toti locuitorii satului acea di, durandui, ca au perdutu, pe tempu neotaritu, pre iubitulu loru protectoru. —

* Pagube in urm'a frigului din Maiu. Din Becichereculu mare se scrie la Zkft ca frigulu din 23 si 24 Maiu in tinutul Temisiorei si Pardanului au facutu numai pagube neinsemnate, luandu afara vile si legumile. Cucuruzulu e frumosu — Din celelalte parti ale Ungariei insa se spune, ca pagub'a causata de frigu trece preste 100 milioane. Din norocire granele suntu frumoase si asiá o fomete generala nu se va face, dupa cum se intempla inainto cu trei ani. — De totu mare paguba se dice ca causa frigulu in napii de zacharu, pentruca cei mai multi au degeratu! —

Citatiune edictala.

Julian'a Ignea din San-Mihaiu in teritoriulu inclitulu regimantu confinariu serbo-banaticu nr. 14, care a parasitu cu necredintia de 9 ani pe legiuitulu ei barbatu Ilie Ignea si a carei'a ubicatiune nu se scie pana astadi, esta prin acest'a citata, ca in terminu de unu anu si o di sa se infatisieze inaintea subscriului Consistoriu eparchialu, caci la din contra pe bas'a singurei actii asternuta de legiuitulu ei barbatu, se va decide caus'a divortiala si in lips'a ei amesuratu santeloru Canone ale bisericei dreptumaritore resaritene.

Caransebesiu in 21 Aprile 1866.

Consistoriuu Eparchiei gr. res. rom. a Caransebesiului.

Nr. 18—3

Nr. 19—2

Edictu.

Maria lui Achimu Chirstea din comun'a Feldioara in Comitatulu Albei de susu, care cu necredintia de 4 ani au parasitu pre legiuitulu ei barbatu Nicolae lui Ioann Sierbana totu de acolo, prin acest'a se citeza, ca, dela datulu mai din josu, in terminu de unu anu, si o di, cu atat'a mai tare, sa se infatisieze inaintea forulu Protopopescu subscrisu, cu catu ca la din contra, se va decide divortiulu sotiului ei, la intiesulu SS. Canone ale bisericei nostre dreptucredinciose resaritene, si in absentia densei.

Forulu protopopescu gr. or. alu Tractulu Protop. alu II alu Sabiului.

Sabiu 18 Maiu 1866.

Ioann Pannovicu, Protopopu.

Nr. 20—2

Edictu.

Ioann Ilisie, din Retisdorfu, de rel. gr. or. carele de 3 ani si mai bine au parasitu cu necredintia pe legiuit'a sea socia Maria Cuculu din Agni'a, se provoca prin acest'a ca in terminu de unu anu si o di dela dat'a de josu se se infatisieze inaintea Scaunulu protopopescu gr. or. alu Cincului mare, caci la din contra se va da hotarire la acti'a muerei sale si in absentie-i.

Cinculu mare in 1 Februaru 1866.

Scaunulu protopopescu greco-orient. alu Cincului mare.

Ignatiu Mandocea, Adm. protopopescu.

Preturile de piatia

din Sabiu, Marti in 24 Maiu (5 Iun.) 1866.

	fl.	xr.
Grálu de frunte, galét'a nemiésca (Metzen)*	4	67
„ „ mijlocu „	4	40
„ „ cода „	4	13
Secara de frunte galét'a nemiésca (Metzen) *	—	—
„ de mijlocu „	3	17
„ de cода „	—	—
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen) *	1	60
„ „ mijlocu „	1	47
„ „ cода „	1	33
Cucuruzulu galét'a nemt. (Metzen) *	3	20

*) 3 galete nemiiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Burs'a de Vienn'a.

Din 25 Maiu (6 Iuniu) 1866.

Metalicele 5%	55 15	Actiile de creditu	122
Imprumutulu nat. 5%	60 25	Argintulu	131 50
Actiile de banca	653	Galbinulu	6 23